

kjendtgjøre disse Licitationer i god Tid og ikke gjøre aldeles urimelige Fordringer ved Leveringen, men indrette det saaledes, at der kun bliver forlangt, at Væerne leveres, som det er fastsat, og ikke anderledes, saa vil han upaatvivlelig kunne blive af med Usærod Fabrik og faae Klæde for en billigere Pris.

Jeg troer ikke, at Rogen vil antage, at Thinget er uwillig til at bevilge det, der virkelig behøves, men jeg troer, at der er Mange, der ville antage, at vi bevilge Mere, end vi bør.

Rosenørn: Det har været mig en stor Tilfredsstillelse at høre den høitærede Krigsminister udtale sin personlige Beredvillighed til at afsee fra Armeens Forsyning med Klæde fra Usærod Fabrik. Da det Bilag, som jeg citerede, ventelig ikke vil blive trykt fra Finantsudvalgets Side, eftersom det først er modtaget, efterat Udvalgets Betænkning allerede var afgiven, skal jeg tillade mig nærmere at nævne de Poster deri, som have gjort det Indtryk paa mig, hvilket jeg tidligere fremsatte. Naar vi see Indtægterne og Udgifterne ved denne Fabrik, maae vi jo under den Strid, som nu i flere Aar har været ført om Fabrikens Existens, først undersøge, om vi ikke iblandt Udgiftsposterne finde nogle, der antyde Mænd, som have Interesse i Fabrikens Bestaaen. Vi finde da, at hele Personalet i det 3die Expeditionscoutoir under Directionen for Armeens Materiel lønnes paa Fabrikens Konto med 2120 Rbd., foruden de Udgifter, som medgaae til et Medlem af den militære Hallecommis-sion — deels til Lønning og deels til Diæter — og en technisk Consulent. Vi finde tillige, at det hele Budget gives Udseende af en Overbalance eller et Overskud for Fabrikken, der anslaaes til 12,170 Rbd.; men disse 12,170 Rbd. ville jo aldeles forsvinde, naar Fabrikken ikke faaer den ene Mk. mere pr. Alen, som man nu i Finantsloven har andraget paa, at den maatte faae; thi den opførte Forhøielse af 1 Mk. pr. Alen udgjør alene 20,833 Rbd., og det anføres derhos meget rigtigt i Budgettet, at det er en Selsfølge, at dersom en mindre Fabrikation end de anførte 125,000 Alen tildeles Fabrikken, vil Overskuddet blive mindre eller ganske bortfalde. Det er saaledes klart, at man kun kan faae et Overskud ud ved at

stille store Krav til Forsyning med Klæde eller til Fabrikation af Klæde. For det paataenkte nye Dragonregiment er der saaledes gjort Krav paa 14,432 Alen, og da den ældre Britis for Klæde er 9 Mk. 5 ø pr. Alen, er det klart, at naar alene denne Sum gaaer ud, saa vil derved allerede Overskuddet forsvinde, og der vil endog saa fremtræde en Underbalance. Det er i det Hele taget en uheldig og unaturlig Stilling, hvori et saadant Etablissement staar, at det ikke arbejder for andre Markeder end for Armeen. Det kan ikke blive af med sine Fabrikater efter de hidtil gjældende Regler andre Steder end til Armeens Forsyning, og det maa altsaa, for at eksistere, virke i en modsat Retning af den, som vi ønske, virke til, at der fabrikeres saamange Klædningsstykker som muligt for Armeen, hvorimod vi under fredelige Forhold maae ønske, at Forraadene ere saa smaa som muligt, for at ikke Noget af dem skal gaae tabt ved deres langvarige Opbevaring. Denne Collision kan vistnok ikke løses paa anden Maade, end ved at Ministeren ophæver Fabrikken. Naar dette skeer, forekommer det mig, at det kan være meget rimeligt, at det bliver overladt til Ministeren at forsyne Armeen gennem Licitationer. At tvinge Ministeren til at benytte Straffeanstalterne, kunde maaffee kun see ifølge en udtrykkelig Lov; vi have idetmindste ikke iaar bragt det frem under Finantsloven, og naar Ministeren vil holde Licitation, ville Straffeanstalterne der kunne melde sig og være underkastede de samme Villkaar som Andre; og vi kunne ved den Indskydelse, vi have paa Straffeanstalterne, bewirke, at de melde sig og levere Klædet billigere end Andre, eftersom de vedligeholdes for Statens Regning, saa at jeg virkelig troer, det vil være den simpleste og letteste Maade at ordne Sagen paa.

Krigsministeren: Det er en Selsfølge, at ved den militære Klædefabrik gjælder det Samme som ved enhver anden Fabrik; jo mere Arbejde den har, desto bedre kan den rentere sig. Jeg troer forøvrigt, at naar Fabrikken har en aarlig Afsetning af 60—70,000 Alen Klæde, saa kan den forrente baade sin Værdi og sin Driftscapital, og man behøver ikke, for at Fabrikken skal forrente sig, at forcere